

Dr. Mārtiņa Luterā darbu izlase

4. sējums

Izlases sastādītājs
Dr. theol. Voldemārs Lauciņš

Luterisma mantojuma fonds
Rīga, 2025

UDK 27-1
Lu794

© Luterisma mantojuma fonds, tulkojums latviešu valodā, 2025

Mārtaņa Luterā darbu tulkojumi no vācu valodas ir tapuši, pateicoties regulāriem
Bīķeru evaņģēliski luteriskās draudzes ziedojumiem

No vācu valodas tulkojusi Gundega Dumpe
Literārā redaktore un korektore Gunta Vaickovska
Teoloģiskais un vēsturiskais redaktors Dr. theol. Voldemārs Lauciņš
Maketētājs Juris Uļģis
Vāka autors Arnis Grinbergs

Izdevējs: Luterisma mantojuma fonds
Reģ. Nr. 50003360631
A. Deglava iela 10-1, Rīga, LV-1009, Latvija
www.lmf.lv; fonds@lmf.lv (for obtaining Latvian copies)

Latvian Selected Works of Martin Luther, Volume 4
1st edition printed December 2025, 400 copies

The translation and publishing of this book has been made by the Lutheran Heritage Foundation. All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the Lutheran Heritage Foundation

Lutheran Heritage Foundation
51474 Romeo Plank Road
Macomb, Michigan 48042 USA
www.LHFmissions.org
info@LHFmissions.org

Funding for the publication of this volume has been provided in loving memory of William Bartels. Soli Deo Gloria!

ISBN 978-9934-544-52-1

Pirms iespējas lasītājam baudīt Dr. Mārtiņa Luteru latviskos rakstus, nepieciešams pateikt paldies katram, kas ir līdzdarbojies šīs grāmatas un turpmāko Luteru rakstu iznākšanā. Šis darbs nebūtu iespējams bez Luteru darbu tulkotājiem un redaktoriem, Luterisma mantojuma fonda darbiniekiem un citiem palīgiem. Tomēr īpašu pateicību pelnījuši tie, kas ar savu materiālo palīdzību gan fonda mājās zemē ASV, gan arī mūsu zemē ir darījuši šo sēriju iespējamu. Paldies katram!

Dieva svētība un žēlastība lai jūs svētī, uztur un pasargā!

*Esi uzticīgs līdz nāvei,
tad Es tev došu dzīvības vainagu.*
Jņ. atkl. 2:10

*Turi to par veselīgu mācību paraugu,
ko esi dzirdējis no manis
ticībā un mīlestībā, kas Kristū Jēzū;
glabā skaisto uzticēto mantu
ar Svētā Gara palīdzību, kas mīt mūsos.*
2. Tim. 1:13, 14

*Ja mēs pastāvam ciešanās,
tad mēs arī līdzī valdīsim;
ja mēs aizliegsim, tad arī Viņš aizliegs mūs;
ja mēs esam neuzticīgi,
Viņš paliek uzticīgs,
jo Viņš nevar Sevi pašu aizliegt.*
2. Tim. 2:12, 13

Saturs

Kopējais ievads 4. sējumam.	7
Spreidīis par Kristību (1519.)	17
Par svētās Kristus miesas Sakramenta pielūgšanu (1523.). . .	36
Kopējās lādes (kases) kārtība (1523.).	77
Publiskā dievkalpojuma kārtība (1523.)	108
Par kalpošanu (1523.)	115
Ko kristiešiem mācīties no Mozus (1525.)	182
Pret zemniekiem–nemierniekiem (1525.)	201
Atbilde uz vairākiem jautājumiem par mūku solījumiem (1526.)	211
Spreidīis par Kristus miesas un asiņu Sakramentu, pret jūsmotājiem (1526.)	224
No jauna pārskatīta Kristību kārtība (1526.).	259
Vizitatoru pamācība (1528./1538.)	266
Laulību grāmatiņa vienkāršiem mācītājiem (1529.).	341
Visai garīdzniecībai, kas sapulcējusies Augsburgā 1530. gada reihstāgā (1530.)	349
Vēstule par tulkošanu un svēto aizlūgšanām (1530.).	412
Trīs artikuli, kas veidoja Augsburgas ticības apliecību	434
Švābahas artikuli (1529.)	436
Marburgas artikuli (1529.)	444
Torgavas artikuli (1530.)	451

Kopējais ievads 4. sējumam

Lasītāju rokās nonācis jau ceturtais Dr. Mārtiņa Lutera Darbu izlases sējums. Pirms lasīt tālāk šeit ievietotos reformatora darbus, jāpiemin vairākas lietas par pašu sējumu un tā kontekstu.

Vispirms par ceturttā sējuma vietu kopējā Dr. Mārtiņa Lutera Darbu izlasē. Pirmais sējums apkopoja reformatora agrīnā reformācijas laika nozīmīgākos darbus. Otrais, sperot soli jau tālāk 1520. gadu sākuma diskusijās, lielāku uzsvāru lika uz sabiedriski politiskajiem tematiem. Trešais, pirmos divus laika un tematu ziņā savstarpēji pārklājoši, apkopoja un noslēdza ar katehētisku (mācības), ekleziālu (baznīcisku) un pastorālu (ar kristieša un mācītāja kalpošanu saistītu) sfēru. Šo sējumu saturs ir pievienots ievadā zemāk. Savukārt ceturtais sējums, jau sasniedzot 1530. gadu, paver jaunu lapaspusi ar ekumenisku akcentu. Te, vienlaikus turpinot aizsākto, reformators reaģē ne tikai uz pāvesta atbalstītāju, bet nu jau arī uz dažādu citu reformācijas virzienu pārstāvju sacīto un darīto.

Kaut pašu reformāciju par ekumenisku nevar uzskatīt, tomēr nevar noliegt, ka tās laikā mācītāji, teologi, valsts darbinieki un pat ticīgā tauta savā starpā no dažādiem izejas punktiem diskutēja par ticības un baznīcas jautājumiem, par mācību un praksi.

Nedaudz jāpakavējas pie paša Dr. Mārtiņa Lutera, kurš šajā sējumā ievietoto darbu sarakstīšanas laikā bija 40 līdz 47 gadu vecumā.

Līdz 1517. gada oktobrim, kad „viss sagriezās kājām” gaisā, trīsdesmit trīs gadu vecā, tas ir, pusmūža, mūka Mārtiņa Luterā dzīve ritēja gana rimti. Viņš bija dzimis 1483. gadā veiksmīgu vidusslāņa darījuma ļaužu namā. Viņa bērnību raksturoja disciplīna, dievbijība un iespēja mācīties labākajās apkārtnes skolās. Nav izslēdzams, ka vēlme pēc Dievam tīkamas dzīves Mārtiņu vilināja jau agrīni, tomēr izšķirošs izrādījās divdesmit viengadīgā tieslietu studenta atceļš uz universitāti 1505. gadā, kad negaisa laikā pavisam blakus Luteram iespēra zibens. Mārtiņš bija konsekvents un iestājās stingras kārtības ordenī. Dieva vadībā klosterī Mārtiņu arvien izraudzīja lielākai atbildībai: sūtīja studēt teoloģiju, ordinēja par garīdznieku un uzticēja dažādus vadošus amatus. Pienāca arī brīdis, kad viņam nācās iet ārpus klostera mūriem, sākt pasniegt universitātē un kalpot draudzē.

Laiku līdz Vormsas reihstāgam 1521. gada pavasarī var uzskatīt par pirmo reformācijas posmu. Tas nebija kaut kā organizēts un tomēr attīstījās saliedēti, visa veida pārmaiņu piekritējiem atsaucoties uz Luteru un viņu atklātāk vai slēptāk atbalstot. Pat konkurējošo universitāšu – Parīzes un Erfurtes – spriedums par ļoti svarīgajām Leipcigas debatēm 1519. gadā nāca pārāk lēni, jo tās abas gan nepiekrita daudz kam Luterā vārdos, taču citādi daudz ko atbalstīja. Baznīcas hierarhija ar politiskiem līdzekļiem centās strauji popularitāti iegūstošo mūku apklusināt un padarīt par herētiķi (ķecerī) viduslaiku valsts un baznīcas vienības caurvītajā Eiropā. Tomēr tieši politiskie centieni uzturēt un palielināt savu varu pāvestu vienlaikus arī ierobežoja. Tāpēc tikai 1520. gada 15. jūnijā pāvesta kūrījā parakstīja Mārtiņa Luterā nosodījuma bullu *Exsurge Domine*. Par godu tai Luters sarīkoja publisku gājieni, pēc kura ceremoniāli liesmās iemeta ne tikai bullu, bet arī baznīcas (jeb kanonisko) likumu krājumu. Ar to viņš simboliski apliecināja, ka kristīgās baznīcas mācību un praksi nosaka Dieva

iedvesmotie Svētie Raksti, kamēr cilvēku sastādīti kanoni zaudē jebkādu spēku, kad nostājas pret Bībeli. Par šī posma augstāko punktu kļuva Mārtiņa Lutera runa Vormsas reihstāgā, kas savā bibliskā vienkāršībā un skaidrībā var kalpot par piemēru katra laikmeta kristietim.

Dr. Mārtiņam Luteram nelabvēlīgais Vormsas lēmums ievadīja otro posmu viņa dzīvē un darbībā, ko aptuveni noslēdza laiks pēc Ticības apliecības prezentācijas Augsburgas reihstāgā 1530. gadā.

Jau mājupceļā no Vormsas aiz katra stūra varēja gaidīt briesmas, un tās likās īstenojušās, kad pajūgu apstādināja bruņoti jātnieki maskās. Viņi meklēja doktoru Luteru un, to sagūstījuši, pazuda mežā. Kad aiz līkuma kompānija no ratiem vairs nebija redzama, maskas krita. Šie vīri netīkoja pēc Lutera dzīvības. Tie bija valdnieka Frīdriha Gudrā kalpi un nolaupīja Vitenbergas slave-nāko pilsoni, pirms tam patiešām tiek nodarīts ļaunums. Mūkam nācās klosteri nomainīt pret pili Vartburgā – vienu no valdnieka cietokšņiem. Junkurs Jorgs, kā tobrīd viņu sauca, nu brīvs no pasaules ar tās labajām un ne tik labajām ietekmēm, varēja studēt, tulkot Bībeli un rakstīt kā vēstules, tā arī teoloģiskus darbus. Idille gan nevilcās ilgi, jau pēc nepilna gada reformators bija atpakaļ Vitenbergā un dzīvoja tur līdz sava mūža noslēgumam 1546. gadā. Viņa dzīvē otrajā posmā ievērojamākais bija laulības un bērnu piedzimšana, Rietumu kristietībā atdzīvinot mācītāja ģimeni un tās nozīmi draudzē.

Pieci svarīgi notikumi un noskaņojumi starp diviem reihstāgiem Vormsā un Augsburgā prasa īpašu uzmanību, un tie vienā vai citā mērā caurstrāvo daudz no šeit rakstītā.

Vispirms, Vitenbergas reformācijas kā vienu no pamatprasībām sagaidīja vispārēju baznīcas koncilu, kas atrisinātu teoloģiskās pretrunas Dieva vārda un brālīgas sarunas gaismā. Cerība

balstījās uz baznīcas vēsturē plaši zināmajiem senbaznīcas konciliem un XV gs. konciliārisma kustību. Tomēr, kad runā par senbaznīcas konciliem, daudzi ir palaiduši garām, ka slavenie koncili notika vienas valsts ietvaros, kamēr reformācijas laika Eiropas kristīgās valstis bija ar ļoti atšķirīgām interesēm. Savukārt pāvests nevēlējās šādu koncilu, jo pirms simts gadiem notikušie koncili nesekmīgi centās ierobežot pāvesta varu. Tāpēc tas palika neīstenots sapnis.

Otrkārt, starp Vormsu un Augsburgu vairāku notikušo, spēkošanās pilno reihstāgu neveiksmes izlīdzināt teoloģiskas, baznīckas un politiskas nesaskaņas sarunās liecināja, ka briesmīgs konflikts.

Kā trešo varētu pieminēt no otrā izrietošu nepieciešamību pēc teoloģiskas sarunas starp dažādiem Romas oponentiem. Pēc pirmajiem reformācijas gadiem apmēram līdz Zemnieku karam (1525.) bija izkristalizējušies visi ievērojamākie reformācijas spēki. Vienā pusē bija viduslaiku baznīcas hierarhijas un iestaiģāto nebiblisko prakšu piekritēji, kas pulcējās ap pāvestu Romā. Otrā pusē bija teoloģiski motivētās Vitenbergas un Šveices kustības, kuru priekšā bija Dr. Mārtiņš Luters un Ulrihs Cvinglijs. Vēl viena, varētu teikt, trešā, puse bija uz praktisku kristietību pretendējošas dažādas radikālākas grupas, kuru lomu un vietu būtu nepieciešams skatīt atsevišķi. Arvien notika liela intelektuāla un tirdznieciska kustība ne tikai starp visiem iespējamajiem Eiropas stūriem, bet arī ārpus tās veidojās gana mūsdienu ekumeniskajai videi līdzīga situācija, kurā Dr. Mārtiņa Lutera darbība vairs nebija orientēta tikai uz viduslaiku teoloģijas un baznīcas prakses izvērtējumu, bet kā šeit – ar Šveici un bohēmiešiem.

Ceturtā puse ir saistīta ar valsts un baznīcas attiecību neatrisināto pretrunu nastu. Tās redzamākais symptoms, bet ne cēlonis, bija Zemnieku kara, kas impēriju plosīja 1524. gadā un 1525. gadā,

religiskā dimensija. Tā kā zemnieki un viņu vadoņi uzskatīja, ka kaut kādā veidā attīsta Dr. Mārtiņa Lutera aizsākto, kamēr viņš pats šādā dumpī saskatīja vien pārpratumus un kļūdas, Zemnieku kara radikālā teoloģija reformatoru vedināja krietni uzmanīgāk izteikties par vispārējās priesterības nozīmi un Svētā Gara darbību. Šī jautājuma cits aspekts bija bīskapu vara Eiropā, kas nereti bija sekulāra un baznīcas darbam pat traucējoša.

Visbeidzot, šinī desmitgadē reformatoram un baznīcai bija jāsāk risināt ļoti bēdīgā viduslaiku baznīcas vienaldzība pret teoloģisko mācību mantojumu. Vizitācijas un pavisam vienkārši pamatmācības materiāli kļuva par ļoti nozīmīgu reformācijas literatūru. Šajā ietekmē 1529. gadā tapa arī abi Lutera katehismi un vairāki sējuma iespiestie darbi.

Līdz ar ārējiem faktoriem, sējuma ietvaros daudz vietas un laika veltītas Dieva vārdam un tā skaidrošanai, velkot robežu starp pareizu interpretāciju un teksta primitīvu izraušanu (biblicismu) ārpus konteksta. Tāpat dažādi aspekti skatīti Sakramentu sakarā, gan vēl aizvien atbrīvojoties no nebibliskā pirmsreformācijas mantojuma, gan arī pret jaunām filozofijām, kas tika uztieltas Svētajiem Rakstiem. Turklāt, te svarīgi ir abi Sakramenti: kā Svētais Vakarēdiens, tā arī Kristība, lai gan telpiski vairāk vietas veltīts Tā Kunga Mielasta patiesajai Kristus miesas un asiņu klātbūtnei (reālprezencei) un abu Sakramenta veidu saņemšanai lajiem. Viens no šī sējuma ekumeniskajiem segmentiem bija raksti bohēmiešiem jeb Jana Husa sekotājiem, kuru ietvaros runāts arī par pareizas mācības un garīdznieku aicināšanas mijiedarbību. Šie un pārējie temati kā arvien Dr. Mārtiņa Lutera darbos ietver arī pastorālo noti.

Jāpiezīmē, ka sējumam ir pievienoti vairāki materiāli, kas, strikti runājot, īsti nepieder paša reformatora spalvai – divas draudzes uzbūvei domātas instrukcijas („Kopējās kases (lādes)

kārtība” un „Vizitoru pamācība”), kā arī divi teoloģiski ticības mācības apkopojumi – Švābahas un Torgavas – artikuli. Tomēr tie te pievienoti, jo ne tikai savā mācībā ataino Dr. Mārtiņa Lutera teoloģiskos uzskatus, bet arī ļauj daudz autentiskāk „nolasīt” laiku un izaicinājumus, kādiem reformators gāja cauri. Vienlaikus tas ir arī liecinājums tai pārmaiņai, kas atšķir Vormsas reihstāgu, kur reformators viens pats stāvēja imperatora priekšā, no Augsburgas reihstāga, kur imperatora priekšā biblisko ticību apliecināja jau valstis.

Mūsdienu lasītājs šajā krājumā varēs atrast noderīgu pārdomu vielu plašā teoloģiskā spektrā. Te ir gan par Bībeles lasīšanu un iztulkošanu, gan sakramentu un citu teoloģisku jautājumu iztīrāšana. Tie bija svarīgi toreiz un – varbūt par pārsteigumu kādam – ir svarīgi šodien.

Dieva žēlastību un svētību vēlot katram lasītājam,
Voldemārs Lauciņš, teoloģiskais redaktors

Sējumā lietotie saīsinājumi

- AE – Dr. Mārtiņa Lutera Amerikas kopoto darbu izdevums, tiktāl nozīmīgākais apkopojums un tulkojums angļu valodā
- APRV – Mārtiņš Luters, Apliecība par Kristus Vakarēdienu (R.: LMF, 2011), 176 lpp.
- BBG – Mārtiņš Luters, Baznīca Bābeles gūstā (R.: LMF, 2015), 308 lpp.
- BSLK – *Die Bekenntnis-Schriften der evangelisch-lutherischen Kirche* (Göttingen: Vanderhoeck&Ruprecht, ¹²1998), 1228 lpp.
- CA – Augsburgas ticības apliecība (latīniski – *Confessio /fifei Augustana*)
- KF – Vienprātības grāmatas Konkordijas formulas pilnais teksts (ar norādi uz lpp. VGr)
- ML1 – Dr. Mārtiņa Lutera darbu izlase 1. sējums (R.: LMF, 2019), 458 lpp.
- ML2 – Dr. Mārtiņa Lutera darbu izlase 2. sējums (R.: LMF, 2021), 555 lpp.
- ML3 – Dr. Mārtiņa Lutera Darbu izlase 3. sējums (R.: LMF, 2023), 485 lpp.
- SCBC – *Robert Kolb, James A. Nestingen, Sources and Contexts of the Book of Concord* (Minneapolis, MN: Fortress, 2001), 277 lpp.
- VGr – Vienprātības grāmata: Luterāņu ticības apliecības (R.: LMF, 2012) 704 lpp.
- WA – Dr. Mārtiņa Lutera Veimāras izdevums ar te pievienotiem kārtas numuriem un lappusēm. Atsevišķi autori precizitātei pievieno arī rindas vai rindu norādes.

Sējumā pamīšus izmantoti kā 1965. gada, tā 2012. gada Bībeles tulkojumi, izvēloties piemērotāko tekstam.

Lasītāju, kas vēlas studēt tālāk vai salīdzināt latviešu tulkojumu ar svarīgākajiem Dr. Mārtiņa Lutera izdevumiem,

ērtībai te pievienotas reformatora rakstu oriģinālu atsaucē vietas WA un AE. Lai atvieglotu darbu jau ar izdoto materiālu, pievienotas arī trijos sējumos ievietoto rakstu atsaucē uz WA un AE.

ML1 saturs

[trīs] Dr. Mārtiņa Lutera vēstules Livonijai (1523., 1524., 1525.)	WA 12, 143, WA 15, 360–378, AE 45, 311–337 WA 18, 417–421, AE 53, 41–50
Disputi pret šolastisko teoloģiju (1517.)	WA 1, 224–228, AE 31, 3–16
Aicinājums uz disputu par indulgenču sludināšanas pamatojumu/95 tēzes (1517.)	WA 1, 233–238, AE 31, 17–33
Heidelbergā noturēts disputi. Secinājumu tēzes (1518.)	WA 1, 353–374, AE 31, 35–70
Spreidķis par divām taisnībām (1519.)	WA 2, 145–152, AE 31, 293–306
Pārrunas, sagatavojot aiziešanai no dzīves (1519.)	WA 2, 685–697, AE 42, 95–115
Spreidķis par labajiem darbiem (1520.)	WA 6, 202–276, AE 44, 15–114
Vācu nācījas kristīgajiem augstmaņiem (1520.)	WA 6, 404–469, AE 44, 115–217
Par kristīga cilvēka brīvību (1520.)	WA 7, 1–38, AE 31, 327–377
Dr. Mārtiņa Lutera spriedums par garīgajiem un klostera solījumiem (1521.)	WA 8, 577–669, AE 44, 243–400

ML2 saturs

Spreidīšis par grēku atlaidām un žēlastību (1517.)	WA 1, 239–246
Vitenbergas augustīniešu tēva Mārtiņa Lutera spreidīšis par grēksūdzi (1518.)	WA 1, 317– 324
Spreidīšis par Kristus svēto ciešanu apceri (1519.)	WA 2, 136–142, AE 42, 3–14
Par Romas pāvestību: pret slaveno pāvestieti Leipcigā (1520.)	WA 6, 285–324, AE 39, 49–104
Dr. Mārtiņa Lutera atbilde uz āža Emsera pārpārēm kristīgo un pārpārēm prasmīgi uzrakstīto grāmatu Leipcigā (1521.)	WA 7, 621–688, AE 39, 137–224
Dr. Mārtiņa Lutera artikulu pamats un avots, kas ar Romas bullu netaisni nolādēti (1521.)	WA 7, 309–457, AE 32, 2–99
Maza pamācība par to, ko meklēt evaņģēlijos un ko no tiem gaidīt (1521.)	WA 10/1, 8–18, AE 35, 113–124
<i>Invocavit</i> spreidīši (1522.)	WA 10/III, 1–64, AE 51, 70–100
Par laulības dzīvi (1522.)	WA 10/II, 275–304, AE 45, 11–49
Par laicīgo valdību, ciktāl esam tai paklausību parādā (1523.)	WA 11, 245–280, AE 45, 75–129
Par to, ka kristīgai sapulcei jeb draudzei ir tiesības un vara izvērtēt visu mācību, aicināt, iecelt un atcelt mācītājus, pamatojoties Rakstos (1523.)	WA 11, 408–416, AE 39, 301–314
Par tirdzniecību un augļošanu (1527.)	WA 15, 293–313, AE 45, 243–310
Visu pilsētu birģermeistariem un rātskungiem vācu zemēs (1524.)	WA 15, 27–53, AE 45, 344–378
Vai arī karavīri var būt pestīto kārtā? (1526.)	WA 19, 623–662, AE 46, 87–137

Vai var bēgt no mēra? (1527.)	WA 23, 339–379, AE 43, 113–138
-------------------------------	-----------------------------------

ML3 saturs

Pamudinājums Vācu ordeņa kungiem/ bruņiniekiem izvairīties no viltus šķīstības un pieķerties šķīstībai laulībā (1523.)	WA 18, 417–421, AE 53, 41–50
Spreidiķis par grēku nožēlas sakramentu (1519.)	WA 2, 714–723, AE 35, 3–22
Spreidiķis par augsti cienīgo svētās, patiesās Kristus miesas Sakramentu un par brālībām (1519.)	WA 2, 738–758, AE 35, 45–73
Spreidiķis par izraidījumu (izslēgšanu no draudzes) (1520.)	WA 6, 63–75, AE 39, 3–22
Spreidiķis par svētās, patiesās Kristus miesas cienīgu saņemšanu (1521.)	WA 7, 692–697, AE 42, 167–177
Mierinošas zāles ļaudīm lielos piemeklējumos pret ļaunā ienaidnieka kārdinājumiem (1521.?)	WA 7, 784–791, AE 42, 179–186
Spreidiķis par kristīgu dzīvi pamācība sirdsapziņai (1521.?)	WA 7, 795–802, AE 44, 231–242
Par ļaunprātīgu dievkalpošanas izmantojumu (1521.)	WA 8, 482–563, AE 36, 127–230
Uzticīgs pamudinājums visiem kristiešiem sargāties no nemieriem un sacelšanās (1522.)	WA 8, 676–687, AE 45, 51–74
Par vairīšanos no cilvēku mācībām (1522.)	WA 10/II 72–92, AE 35, 123–153
Pret pāvestu un bīskapu aplami nosaukto garīgo kārtu (1522.)	WA 10/II 105–158 AE 39, 239–299
Lūgšanu grāmatiņa (1522.)	WA 10/II 375– 428, AE 43, 3–45
Jēzus Kristus (īr) dzimis jūds (1523.)	WA 11, 314–336, AE 45, 197–229

Spreidīkis par Kristību (1519.)

Viduslaikos Eiropā baznīcas hierarhijai sakramenti bija ne vien savdabīga ticīgo kontroles sistēma, bet arī struktūras varasrīks, kuru pilnībā pārvaldīja priesteru kārta ar Romas bīskapu tās augšgalā. Tāpēc teoloģisko jautājumu korelācija ar izpratni par sakramentiem un to lietošanas praksi bija ārkārtīgi svarīga.

Viduslaikos baznīca bija nostabilizējusi septiņu sakramentu izpratni, tomēr šī izvēle bija ne tikai no Rakstiem gana atšķirīga, bet pat vietumis – pretrunīga, piemēram, priesterības un laulības sakramenti nebija savienojami garīdzniecībai uzspiestā celibāta dēļ. Vairāku iemeslu dēļ, no kuriem galvenais bija Bībeles ierobežotā pieejamība, kamēr XV gs. vidū varēja drukāt un sāka pieaugt lasītpratēju skaits, daudzām mācībām baznīcā trūka skaidra Rakstu pamatojuma. Tieši tāpēc reformatora skats lika uzdot nopietnus jautājumus par sakramentiem, kuriem trūka Svēto Rakstu pamatojuma, un sniegt skaidrojumus, kāda ir Rakstu mācība tiem, kam tas ir.

Šo rakstu, kopā ar trim citiem arī ar sakramentiem saistītiem tematiem (grēksūdzi un Svēto Vakarēdienu), Dr. Mārtiņš Luters veltīja Brunsvikas hercogienei Margaretai Braunšvaigai-Lineburgai (*Braunschweig-Lüneburg*, 1469.–1528.), Kūrsaksijas valdnieka radniecei, par kuru reformatoram bija stāstīts, ka viņa esot ļoti uzticīga Svētajiem Rakstiem.

Jautājums par svēto Kristību, kas viduslaiku Eiropā šķita pati par sevi saprotama lieta, tomēr prasīja precizējumus tieši šīs pašsaprotamības dēļ. Proti, katrs eiropietis piedzimstot tika kristīts, un tas raisīja pārāk maz jautājumu par Kristību un centieniem to kopt visas dzīves garumā. Dr. Mārtiņš Luters vērta lasītāju uzmanību uz jautājumu par ticību, kā arī par to, ka Kristība nav cilvēka, bet ir Dieva darbs. Bez darbu kalpošanas nolieguma vēl svarīgs šis uzsvars ir tāpēc, ka Kristību nevar padarīt nebijušu pat cilvēka grēki.

Tā kā šis raksts ir tapis pirms saasinātās diskusijas ar svētās Kristības apšaubītājiem un noliedzējiem, tad tajā nav vēlākos rakstos sastopamās asās diskusiju nots. Te vēl ir vēršanās pret viduslaikos lielu vērību saņēmušo nebiblisko gandarīšanas praksi un maldīgo uzskatu, ka ļauna iekāre nav patiesi grēks.

Mūsdienu lasītājs te atradīs ne tikai atziņu par ticības lomu Kristības praktiskajā izdzīvošanā, bet arī norādi uz cilvēkam tik raksturīgo ieslīgšanu laicīgo labumu maldos. Jā, ne tikai postmodernās labklājības sabiedrībai ir raksturīga aizslīdēšana no Dieva atklātā prāta Bībelē un pašizdomātas kalpošanas slazdi. Līdz ar to vietām lasītājam var likties, ka viņš lasa nevis pirms teju pustūkstoš gadiem sarakstītu dokumentu, bet kādas draudzes pamudinājumu šodien. Pretēji vairumam šodienas vēstījumu reformators meklēja Rakstu patiesību, un tas noder katrā laikā.

Raksts atrodams: WA 2, 727-737, AE, 35, 23-43

SPREDIĶIS PAR SVĒTO, AUGSTI CIENĪGO KRISTĪBAS SAKRAMENTU

Doktors Mārtiņš Luters, augustīnietis

Kristība grieķu valodā tiek saukta vārdā *baptismos*, latīņu – *mersio*, tas ir, kad kaut kas tiek pilnīgi iegremdēts ūdenī, tā ka ūdens to pilnīgi pārklāj. Un, lai gan tagad daudzviet vairs nav paražas pilnīgi iegremdēt bērnu kristāmtraukā, bet ūdens tikai ar roku viņam tiek uzliets no kristāmtrauka, tomēr būtu labi un pareizi, ja, atbilstoši vārdam „Kristība”, bērns vai ikviens, kurš tiek kristīts, tiktu pilnīgi iegremdēts ūdenī un atkal izcelts no tā.¹ Lai gan tas tiek apšaubīts, vācu valodā vārds *Taufe* (Kristība) varētu būt cēlies no *Tiefe* (dziļums), proti, jo tas, kurš tiek kristīts, tiek dziļi iegremdēts ūdenī.² To prasa arī Kristības nozīme, jo tā nozīmē, ka vecajam cilvēkam un grēcīgajai dzimšanai no miesas un asinīm jātiek pilnīgi noslīcinātai ar Dieva žēlastību, – kā tālāk dzirdēsim. Tādēļ piederās rīkoties atbilstoši šai nozīmei un dot pareizu, pilnīgu zīmi.

Kristība ir ārēja zīme jeb lozungs, kas mūs nošķir no visiem nekristītiem cilvēkiem. Pēc šīs zīmes mēs tiekam atpazīti kā Kristus, mūsu karavadoņa, tauta. Zem Viņa karoga (kas ir svētais krusts) mēs pastāvīgi cīnāmies pret

¹ Tā kā Dr. Mārtiņš Luters jautājumu par ūdens daudzumu neuzskatīja par izšķirošu (skatīt BBG, 51. lpp.: „Es vēlētos, lai tie, kuri tiek kristīti, tiktu pilnībā iegremdēti ūdenī, „Ne tādēļ, ka man tas liktos nepieciešams”) un vēlāk gandrīz vairs nepieminēja (salīdz. arī MK, Kristība un LK, IV), luteriskā tradīcija, lai neuzsvērtu ūdens daudzumu, vairumā izmanto apslacīšanu.

² Viss sacītais par pagremdēšanu, tā kā ūdens daudzums Kristībā nav izšķirošs, attiecināms arī uz apslacīšanu.